

Praksisnotat om samvær med anbragte børn

Til brug for temaankemøde i uge 15 2019

Indhold

- I. Lovgrundlag
- II. Generelt
- III. Betingelser for støtte - personkreds
- IV. Betingelser for støtte - udmåling
- V. Kendetegn ved sager om samvær med anbragte børn
- VI. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser
- VII. De konkrete mødesager

I. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på lov nr. 1114 af 30. august 2018 om social service (serviceloven),

Uddrag af serviceloven:

§ 71. Barnet eller den unge har ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v. under anbringelsen uden for hjemmet. Kommunalbestyrelsen skal under hensyntagen til barnets eller den unges bedste og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb sørge for, at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældrene og netværket holdes ved lige. Ved tilrettelæggelse af samværet, skal der lægges vægt på, at barnet eller den unge også på længere sigt har mulighed for at skabe og bevare nære relationer til forældre og netværket. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse pligt til at sikre, at forældrene får information om barnets hverdag, og til at bidrage til et godt samarbejde mellem forældrene og anbringelsesstedet. En ret til samvær og kontakt, der er aftalt mellem forældrene eller er fastsat i medfør af forældreansvarsloven, opretholdes under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, men kan reguleres eller midlertidigt ophæves efter reglerne i stk. 2-5.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal om fornødent træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet og kontakten og kan fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Ved afgørelsen lægges særlig vægt på hensynet til barnet eller den unge og formålet med anbringelsen. Der kan ikke efter 1. pkt. træffes afgørelser, som medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end en gang om måneden. En sådan afgørelse sidestilles med en afbrydelse af forbindelsen og skal træffes af børn og unge-udvalget efter stk. 3 og 4. Kommunalbestyrelsen kan med samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at samværet mellem forældre og barnet eller den unge skal støttes ved, at der er en tredje person til stede.

Vejledning om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier nr. 9142 af 26. februar 2019

Pkt. 466. Børn og unge, som anbringes uden for hjemmet, har ret til samvær og kontakt med deres forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer og venner m.v. Udtrykket forældrene dækker både forældremyndighedsindehavere og forældre, der ikke har del i forældremyndigheden. Det betyder, at hensynet til barnet eller den unges behov for og ønske om samvær skal stå over forældrenes ønske om kontakt og samvær. Kommunen skal træffe afgørelse om omfanget og om udøvelsen af samværet i de tilfælde, hvor samværet begrænses. Ved afgørelsen lægges særligt vægt på barnets eller den unges bedste og formålet med anbringelsen. Udgangspunktet for forvaltningens afgørelse om samvær skal være, at barnet eller den unge som hovedregel har brug for at bibeholde

kontakten til de biologiske forældre, søskende m.fl. I den konkrete vurdering af omfanget af samvær med forældrene skal det derfor tillægges betydning, at et barn eller en ung som udgangspunkt har behov for og interesse i en hyppig kontakt til forældrene. Afgørelsen skal også inddrage forældrenes ønske om samvær med barnet eller den unge. Det er afgørende, at kommunen i sine afgørelser tager hensyn til, at barnet eller den unge ikke skal opleve et samvær eller en kontakt med en forælder i de situationer, hvor selve kontakten vurderes som skadelig for barnets trivsel og udvikling. Det kan f.eks. være i situationer, hvor en forælder tidligere har udsat barnet eller den unge for vold eller seksuelle overgreb, og hvor samvær derfor vurderes at være til skade for barnet.

Pkt. 470. Afviklingen af samvær og kontakt kan rejse en række praktiske problemer. Samværet og kontakten kan naturligvis ikke udøves af forældrene eller netværket uden hensyntagen til, at barnet eller den unge nu er i et nyt miljø, og at anbringelsesstedet har sin tilrettelæggelse af dagligdagen, som må respekteres. Udgangspunktet er derfor, at forældrene eller netværket og anbringelsesstedet aftaler, hvornår samværet skal foregå inden for de rammer, der er udstukket af kommunen, således at afviklingen af samværet kommer til at passe begge parter.

I nogle tilfælde kan det dog blive nødvendigt, at kommunen regulerer afviklingen af samværet. Kommunen har efter servicelovens § 71, stk. 2, adgang til om nødvendigt at træffe afgørelse om omfanget, herunder hyppighed og tidsmæssig varighed og udøvelsen af samværet eller kontakten mellem forældrene eller netværket og barnet eller den unge. Det kan dreje sig om både tilrettelæggelsen af de gensidige besøg og om, hvordan brev- og telefonkontakten eller anden kommunikation skal foregå. Kommunen kan endvidere fastsætte nærmere vilkår for samværet, f.eks. at en gennemførelse af samværet forudsætter, at forældrene eller netværket ikke er påvirket af alkohol eller stoffer. Dette indebærer dog ikke, at kommunen kan opstille vilkår om f.eks. indtagelse af antabus eller lignende for afgørelsen om retten til samvær. Kommunen kan endvidere ikke indskrænke omfanget af samvær alene med den begrundelse at en person har et misbrug. Der kan også træffes afgørelse om, at samværet skal foregå et bestemt sted, f.eks. på institutionen eller et neutralt sted. Kommunens adgang til at træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet eller kontakten omfatter også den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden samt netværket.

Kommunens adgang til at regulere samværets praktiske afvikling har til hensigt at tilgodese barnet eller den unge, og det præciseres i bestemmelsen, at der ved afgørelsen skal lægges særlig vægt på hensynet til barnet eller den unge og formålet med anbringelsen.

Loven sætter en grænse for, i hvilket omfang samvær og kontakt kan reguleres af kommunen. Det er fastsat i servicelovens § 71, stk. 2, 3. pkt., at der ikke efter 1. pkt. kan træffes afgørelser, der medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end en gang om måneden. En afgørelse, som medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end en gang hver måned, vil være at betragte som en afgørelse om afbrydelse af forbindelsen mellem forældrene og barnet eller den unge og skal behandles efter reglerne herom, jf. servicelovens § 71, stk. 3 og 4.

II. Generelt

Børn og unge, som anbringes uden for hjemmet, har ret til samvær og kontakt med deres forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer og venner med videre.

Hensynet til barnet eller den unge og formålet med anbringelsen skal tillægges mere vægt end for eksempel forældrenes ønske om kontakt og samvær.

III. Betingelser for støtte - personkreds

Der er muligt at etablere samvær for anbragte børn og unge med både forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer og venner med videre.

IV. Betingelser for støtte - udmåling

Kommunen træffer afgørelse om omfanget af samværet og kontakten og kan fastsætte de nærmere vilkår herfor.

Kommunen kan bl.a. træffe afgørelse om hvor mange timer samværet skal finde sted, samt datoen og tidspunktet herfor. Kommunen kan endvidere beslutte hvor samværet skal foregå og også hvilke aktiviteter, der må finde ske. Kommunen kan ligeledes træffe afgørelse om, at der er behov for, at der er en tryghedsperson tilstede under samværet som en tryghedsskabende foranstaltning for barnet. I sådan et tilfælde er der hverken tale om overvågning eller støtte.

V. Kendetegn ved sager om samvær med anbragte børn

- Sagerne drejer sig typisk om omfanget af samvær, herunder hyppigheden, hvor mange timer, og om der kan være overnatning. Forældrene ønsker sig ofte mere samvær, end de har fået. De har sjældent forståelse for det beskyttelseshensyn, der har betinget, at barnet eller den unge blev anbragt uden for hjemmet. Vi præciserer ofte i vores afgørelser, at det er barnet eller den unge, der har ret til samvær i det omfang, det stemmer med de særlige hensyn, der skal varetages, mens forældrene ønske om, at et anbragt barn fx er hjemme til jul må vige herfor.
- Sagerne kan også dreje sig om rammerne omkring samværet, herunder hvor samværene skal afholdes eller om plejeforældre skal være til stede. Kommunen har ret og pligt til at sætte rammerne for samværet. De kan fx bestemme, at samværet skal finde sted i plejefamilien, hvis der er tale om et helt lille barn, at en ny kæreste ikke må deltage i samværet, hvis det forstyrrer barnet, at man ikke må fotografere under samværet, at man ikke må være påvirket af alkohol eller stoffer og lignende.
- Sagerne kan også dreje sig om, hvorvidt samværet er støttet, eller om der reelt er tale om overvågning. Støttet samvær kan kun finde sted med samtykke, og det må ikke have karakter af overvågning. Overvåget samvær kan kun besluttes af børn og ungeudvalget. Grænsen mellem støtte og overvågning kan i nogle tilfælde blive diffus, og her er det opgaven for os at præcisere, hvornår man kan gøre hvad.
- Endelig kan sagerne dreje sig om samvær med fx bedsteforældre eller søskende. Disse afgørelser træffes altid over for forældremyndighedsindehaverne, og det er kun dem, der er klageberettigede.

VI. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principafgørelser.

46-18 - Kommunen har ikke kompetence til at træffe afgørelse om samvær mindre end 45 minutter hver 4. uge. Der vil være tale om afbrudt samvær, som skal træffes af børn og ungeudvalget. Fastsættelse af samvær til kun én gang hver 4. uge forudsætter, at der er solide holdepunkter for, at barnet trivsel vil blive skadet ved mere samvær.

20-18 - Om afbrydelse af telefonkontakt og afbrydelse af sms-kontakt. Hvis der er ret til telefonisk kontakt, kan kommunen fastsætte rammerne for den øvrige kontakt bl.a. ved at begrænse eller udelukke adgangen til kommunikation via sms. Hensynet skal være den unge og formålet med anbringelsen. At nægte telefonopkald og i stedet fastsætte sms er afbrydelse af telefonkontakt. Det er alene børn og unge-udvalget, der har kompetence til at træffe afgørelse om afbrydelsen af kontakten.

57-15 - Forældremyndighedsindehaverens nye ægtefælle kan være del af barnets netværk. Kommunen skal derfor ud fra en konkret vurdering af barnets behov tage stilling til, om der skal være samvær mellem barnet og fars nye ægtefælle

C-12-03 – Kommunen havde kompetence til at fastsætte vilkår for hvor samværet mellem forældre og anbragte børn skulle finde sted. Kommunen kunne beslutte at samværet skulle foregå på et neutralt sted. En sådan beslutning om samvær var en konkret og skønmæssig afgørelse, der skulle tage udgangspunkt i hensynet til barnet og formålet med anbringelsen.

C-41-02 – Ankestyrelsen fandt, at der var tale om overvåget samvær og ikke støttet samvær, når det var hensynet til barnet, der nødvendiggjorde, at der skulle være en repræsentant for kommunen til stede under samværet mellem en far og hans barn, der var anbragt uden for hjemmet.

C-19-02 – En forældremyndighedsindehaver havde ikke ret til at klage over kommunens afgørelse om regulering af samvær og kontakt truffet over for den anden forælder.

C-41-01 – Samvær med andre end forældrene skal træffes overfor forældremyndighedens indehaver. Det er ligeledes forældremyndighedens indehaver, der er klageberettiget.

VII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at fremlægge 12 konkrete sager for at belyse Ankestyrelsens praksis om samvær med anbragte børn. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunernes afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling. Nedenfor ses resuméer af 2 eksempler på de fremlagte sager.

Eksempel 1: Samvær – stadfæstelse. Efter at samvær med far er udvidet fra støttet samvær 2 timer hver 14. dag til også at omfatte ikke støttet weekendsamvær hver 4. uge, sker forværring af barnets vanskeligheder. Hendes udvikling går i stå, hun er tiltagende psykisk og psykisk udmattet, græder, råber, slår andre børn, og er udfordret grov og finmotorisk. Hun giver udtryk for, at hun er bange for at være alene med far. Hendes reaktioner er tydelige i dagene op til samværet. Efter samvær er hun udmattet, vigende i kontakten og har brug for meget omsorg. Det er vurderet, at hun retraumatiseres af tidligere oplevelser og samværet bliver derfor nedsat svarende til det tidligere fastsatte støttede samvær 2 timer hver 14. dag.

Eksempel 2: Samværssted – stadfæstelse. Kommunen træffer afgørelse om samvær mellem en ung, anbragt på et opholdssted, og hendes venner. Kommunen træffer afgørelse om, at samværet skal foregå på opholdsstedet, hvilket bliver påklaget af den unge, da hun ønsker samvær uden for opholdsstedet. Det fremgår af en statusudtalelse, at pigen har brug for at være sammen med få mennesker ad gangen, ikke for længe og med guidning i denne forbindelse. Årsagen hertil var, at pigen kunne have svært ved blandt andet at aflæse andre.